

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laeiksi vesilain, yleisistä vesi- ja viemärilaitoksista annetun lain, vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun lain 2 §:n sekä terveydenhoitolain 52 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 23 päivänä lokakuuta 1992 lähettänyt ympäristövaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 234.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Pekka Vihervuori oikeusministeriöstä, neuvotteleva virkamies Risto Aurola sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylitarkastaja Ulla Kaarikivi-Laine ympäristöministeriöstä, ylituomari Matti Pulli vesiylöikeudesta, toimistopäällikkö Emelie Enckell-Sarkola vesi- ja ympäristöhallituksesta, apulaisosastopäällikkö Antti Soikeli Suomen Kaupunkiliitosta, lakimies Tuomas Lehtonen Suomen Kunnallisliitosta ja osastopäällikkö Jukka Luokkamäki Teollisuuden Keskuliitosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan vesialan lainsäädäntöä muutettavaksi eräiltä osiltaan kansallisen lainsäädännön sopeuttamiseksi Euroopan yhteisöjen (EY) oikeuteen Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa (ETA-sopimus) edellytetyllä tavalla. Lakiehdotuksilla pantaisiin täytäntöön ne EY:n vesilain direktiivit, jotka sisältyvät sanottuun sopimukseen. Näitä direktiivejä on yhteensä kolmelta. Lisäksi lakiehdotuksilla pantaisiin osaksi täytäntöön neljä sellaista sopimukseen sisältyvää muuta ympäristödirektiiviä, jotka koskevat osittain vesiensuojelua.

Vesilain tapauskohtainen päätöksentekojärjestelmä pysyisi voimassa siten, että lisäksi olisi noudatettava direktiiveissä säädettyjä kiinteitä rajoituksia ja muita määräyksiä.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

Valiokunnan kannanotot

ETA-sopimukseen liittyvien vesiensuojelua ja veden hankintaa koskevien EY-direktiivien soveltamisessa jäsenvaltioilla on mahdollisuus valita keinot, joilla direktiivien vaatimukset pannaan täytäntöön.

Suomen ja EY:n ympäristölainsäädännöt eivät yleisesti poikkea paljon toisistaan, vaikka yksityiskohdissa onkin monia eroja. Suurimmat eroavuudet ovat Suomen vesilain mukaisen päätöksenteon ja EY:n vesiensuojeludirektiivien täytäntöönpanon ja valvonnan välillä. Suomen vesilainsäädännössä vesistöä koskeva lupamenettely perustuu joustaviin lupaharkintasääntöksiin. Näiden nojalla lupa annetaan laitoskohtaisesti. EY:n direktiiveillä taas laajalti säädetään ainekohtaisista raja-arvoista, standardeista. Pääosin standardeja kuitenkin sovelletaan osana hallinnollista lupamenettelyä, ja näin ollen useimmat vesiensuojeludirektiivit edellyttävät myös lupajärjestelmää. Luvan tarve on direktiiveissä useimmiten ilmaistu kiinteästi, eikä se siten perustu pilaamiskynnyksen ylittymiseen.

Hallituksen esityksessä vesilainsäädäntöä esitetään tarkistettavaksi siten, että se mahdollistaa EY:n yleisten päästö- ja laatumääräysten voimaansaattamisen sekä voimassa olevien lupaehtojen tarkistamisen EY-normien edellyttämällä tavalla kuitenkin niin, että säilytetään suomalaisen vesilainsäädännön periaatteet sekä vesioikeudellinen tapauskohtainen lupamenettely. Ympäristövaliokunta pitää tällaista yhteensovittamista tarkoituksenmukaisena. Suomessa käytössä oleva vesilupajärjestelmä on perusteltua säilyttää, sillä se on osoittautunut toimivaksi ja vesiensuojelun kannalta tulokselliseksi.

Vesiensuojeludirektiivit ovat niin sanottuja

minimidirektiivejä, jotka eivät estä vähimmäisvaatimuksia tehokkaampaa vesiensuojelua. Käsiteltävien lakiehdotusten lähtökohtana on direktiivien vähimmäisvaatimusten täytäntöönpano. Tätä tehokkaamman vesiensuojelun toteuttaminen jää siten yleensä tapauskohtaisten luparatkaisujen varaan. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaankin, ettei tarkoituksena ole, että valtioneuvoston päätöksiin sisältyvät kiinteät vähimmäisvaatimukset samalla edustaisivat ohjeellista tai suotavaa vesiensuojelun tasoa tapauskohtaisessa lupa- ja lupamääräysharkinnassa. Ympäristövaliokunta korostaa tämän näkökohdan painavuutta. Suomen vesiensuojelun korkeaa tasoa on tarpeen pitää yllä asettamalla päästöille riittävän tiukkoja rajoituksia, koska Suomen luonto ja vedet ovat luontaisesti herkkiä likaantumaan ja pilaantumaan.

Lakiehdotuksia käsitellessään valiokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että viranomaisen työmäärä tulee lainmuutosten myötä lisääntymään sekä valvontatehtävissä että lupa-asioiden käsittelyssä. Valiokunta pitää tärkeänä, että ympäristöhallinnossa varaudutaan tilanteeseen, jottei vesiensuojelun kannalta haitallista asioiden käsittelyn hidastumista pääsisi syntymään.

Kokonaisuutena ympäristövaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä. Puoltaessaan lakiehdotusten hyväksy-

mistä valiokunta samalla ehdottaa kahta selventävää teknisluonteista muutosta ensimmäiseen lakiehdotukseen.

Vesilain 9 luvun 16 § koskee niin sanotun tekopohjaveden muodostamista. Pykälään ehdotetun uuden 2 momentin mukaan veden johtamiseen vaadittaisiin seurauksista riippumatta aina vesioikeuden lupa. Luvanvaraisuus perustuu pohjaveden suojelemisesta tiettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamalta saastumiselta annettuun direktiiviin (80/68/ETY). Valiokunta ehdottaa 2 momentin sanamuotoa täsmennettäväksi niin, ettei siinä puhuta pelkästään veden johtamisesta vaan veden johtamisesta maahan.

Vesilain voimaantulosäännöksen 3 momenttia valiokunta ehdottaa selvennettäväksi siten, että se jaetaan kahdeksi momentiksi, jolloin 3 momentti koskee sellaista jäteveden johtamista, joka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, ja 4 momentti ennen tämän lain voimaantuloa annettuja vesilain 10 luvun 3 tai 24 §:n mukaisia lupia.

Edellä olevan perusteella valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että 2., 3. ja 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/61) 1 lukuun uusi 20 a, 22 a, 23 a ja 23 b §, 9 lukuun uusi 3 a § ja luvun 16 §:ään uusi 2 momentti, 10 lukuun uusi 5 a, 24 c ja 24 d §, luvun 26 §:ään, sellaisena kuin se on 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (629/91), uusi 2 momentti ja lukuun uusi 31 § sekä 21 lukuun uusi 14 § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

Käytön yleiset rajoitukset

20 a, 22 a, 23 a ja 23 b §
(Kuten hallituksen esityksessä)

9 luku

**Veden johtaminen nesteinä käytettäväksi ja
pohjaveden ottaminen**

Veden johtaminen

3 a §
(Kuten hallituksen esityksessä)

16 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun veden johtamiseen *maahan* on saatava vesioikeuden lupa. Lupaa ei saa myöntää, jos toimenpiteestä voi aiheutua 1 luvun 22 §:ssä tarkoitettu seuraus tai jos toimenpide on 1 luvun 22 a §:n vastainen. Luvasta on muutoin voimassa, mitä tämän luvun 8 §:n mukaisesta luvasta säädetään.

10 luku

Jätevedet ja muut vesistöä pilaavat aineet

5 a, 24 c, 24 d, 26 ja 31 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

21 luku

Erityisiä määräyksiä

14 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki koskee myös sellaista jäteveden johtamista, joka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa. Vesilain 10 luvun 25 a §:ää ei tällöin sovelleta.

Ennen tämän lain voimaantuloa annettu vesilain 10 luvun 3 tai 24 §:n mukainen lupa voidaan saman luvun 24 b ja 25 §:n sekä lupaan sisältyvän määräyksen estämättä määrätä tarkistettavaksi 10 luvun 24 c §:ssä tarkoitettussa valtioneuvoston päätöksessä määrättävällä tavalla.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Seppänen, varapuheenjohtaja Vanhanen, jäsenet Aula, Biau-

det, Hautala, Jääskeläinen, Karhunen, Kautto, Markkula, Myller, Virrankoski ja Vuorensola sekä varajäsen A. Ojala.

